

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Postbus 96810
2509 JE Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

Opname OWMS op de lijst voor 'pas toe of leg uit'

FORUM STANDAARDISATIE

Agendapunt:	4B		
Bijlagen:	Expertadvies en consultatiereacties		
Aan:	College Standaardisatie		
Van:	Forum Standaardisatie		
Datum:	4 oktober 2011	Versie	1.0
Betreft:	Opname Overheid.nl Web Metadata Standaard (OWMS) op de lijst voor 'pas toe of leg uit'		

Waarom is een keuze belangrijk?

Zoekmachines (zoals Google en Bing) zijn sterk in het vinden van informatie, maar zwak in het bieden van samenhang. Samenhang bieden kan veel beter met behulp van metadata. Door allemaal dezelfde standaard voor metadata te gebruiken wordt metadata eenvoudiger uitwisselbaar en kan overheidsinformatie beter in samenhang worden gevonden.

Waarom kunt u met een 'gerust hart' ja zeggen tegen deze standaard?

De OWMS standaard wordt al sinds 2006 gebruikt en doorontwikkeld. De overheidszoekdienst werkt met OWMS-metadata. Het beheer van de standaard is geregeld. Op 1 juli 2011 heeft een expertbijeenkomst plaatsgevonden waarin een positief advies is gegeven voor opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst met open standaarden. Dit advies is publiek geconsulteerd hetgeen geleid heeft tot zes reacties. Vijf van de zes respondenten onderschreven het expertadvies volledig. Eén respondent was van mening dat eerst de relatie met een andere standaard onderzocht moet worden.

Zijn er risico's verbonden aan de keuze?

De voorgelegde standaard omvat alleen de normdocumentatie van OWMS en nog geen waardelijsten en XML-schema's. Dit laat de mogelijkheid open dat partijen verschillende waardelijsten gaan hanteren, wat het effect van de standaard potentieel ondermijnt. De beheerder wordt geadviseerd om de waardelijsten (zoals met namen van overheidsorganisaties) binnen een jaar na opname onderdeel te maken van de standaard. Ook wordt de beheerder gevraagd de ontwikkeling van een aanverwante standaard (Schema.org) te volgen.

Gevraagd besluit

Datum
4 oktober 2011

Het College Standaardisatie wordt gevraagd in te stemmen met:

1. De opname van OWMS op de lijst met open standaarden voor 'pas toe of leg uit';
2. Voor het functionele toepassingsgebied "*Metadateren van publieke overheidsinformatie op internet*" en het organisatorische werkingsgebied "*Overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector*";
3. De volgende additionele adviezen aan de beheerder van de standaard te geven:
 - a. Een lijst met leveranciers op te stellen die de standaard ondersteunen;
 - b. Een community met gebruikers vorm te geven die op termijn ook bij kunnen dragen aan de financiering van het beheer;
 - c. Binnen een jaar na opname ervoor te zorgen dat de waardelijsten ook onderdeel worden van de standaard en de nieuwe versie van de standaard opnieuw aan te melden bij het Forum;
 - d. Het initiatief Schema.org en de relatie met OWMS in de gaten te houden. Het Forum te informeren als er hieromtrent relevante ontwikkelingen zijn.

Toelichting

Waar gaat het inhoudelijk over?

Het gaat om de volgende standaard: Overheid.nl Web Metadata Standaard (OWMS) versie 4.0. De standaard wordt beheerd door ICTU-programma "e-Overheid voor Burgers" in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

OWMS is een standaard voor het metadateren van (overheids)informatie. Met behulp van de standaard kunnen eigenschappen van een informatieobject (bijvoorbeeld een document) vastgelegd worden, zoals de auteur, datum laatste wijziging, de organisatie die het document geautoriseerd heeft, etc.

Door bij het metadateren van overheidsinformatie één standaard te gebruiken, wordt de leveranciersafhankelijkheid vergroot, neemt de interoperabiliteit toe en wordt de vindbaarheid van overheidsinformatie verhoogd.

De standaard beschrijft welke metadata velden opgenomen moeten worden. De normatieve documentatie is echter syntax en domein neutraal. Dit betekent enerzijds dat de standaard toegepast kan worden in verschillende technologische omgevingen (XML, HTML, RDF, etc.) en anderzijds in verschillende organisatorische contexten. Dit maakt de standaard breed toepasbaar. Afhankelijk van de toepassing kan het vervolgens nodig zijn om verdere afspraken te maken, variërend van uitwisselmodellen (bijvoorbeeld een XML-schema) tot code-/waardelijsten (bijvoorbeeld een lijst van mogelijke gemeentenamen).

De standaard is gebaseerd op Dublin Core, een veel gebruikte internationale standaard voor metadatering. OWMS beschrijft een set van elementen, waarvan er negen verplicht zijn (de "OWMS-kern"). Samenwerkende Catalogi (en andere Informatie Publicatie Modellen) maken gebruik van OWMS en werken de standaard uit voor specifieke domeinen/toepassingen.

Hoe is het proces verlopen?

Na aanmelding in november 2010 door Arno Thijssen van het Ministerie van BZK heeft een eerste intakegesprek plaatsgevonden met Hans Overbeek van het programma "e-Overheid voor Burgers". Dit programma beheert de OWMS-standaard. Tijdens dit gesprek kwam naar voren dat de beheerder op een aantal punten zijn beheerproces zou moeten verbeteren alvorens de standaard in procedure genomen zou worden. Deze verbeteringen zijn doorgevoerd, en in mei 2011 heeft een tweede intakegesprek plaatsgevonden. Dit gesprek leidde tot een positief advies voor het in procedure nemen van OWMS.

Datum

4 oktober 2011

Op 1 juli 2011 is een expertgroep bijeengekomen om de standaard te toetsen tegen de criteria voor opname op de lijst met open standaarden voor 'pas toe of leg uit'. In de expertgroep zaten vertegenwoordigers van verschillende belanghebbende organisaties, waaronder verschillende ministeries, leveranciers, de Koninklijke Bibliotheek en de IND. De expertgroep adviseerde positief over opname op de lijst.

Het expertadvies is publiek geconsulteerd en hierop zijn zes reacties binnengekomen. Vijf van de zes reacties onderschrijven het expertadvies volledig, één respondent vindt dat de relatie met een andere standaard (Schema.org) nader onderzocht moet worden.

Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?– *Openheid*

De standaard OWMS versie 4.0 voldoet in voldoende mate aan de criteria van openheid. Er is een wel een aantal verbeterpunten m.b.t. besluitvormingsproces en licentie.

– *Bruikbaarheid*

OWMS is een behoorlijk volwassen standaard, en de verwachting ten aanzien van het gebruik is positief. Ook wordt er voldoende ondersteuning geboden door leveranciers. De expertgroep signaleert wel een risico bij de financieringsstructuur van OWMS. De standaard is erg afhankelijk van één financier, en het zou verstandig zijn om een ander financieringsmodel te kiezen waarbij deze afhankelijkheid minder is

– *Potentieel*

Leveranciersafhankelijkheid wordt verbeterd doordat er eenvoudiger veranderd kan worden van leverancier als er gebruik gemaakt wordt van OWMS. Ook wordt de interoperabiliteit verbeterd door gebruik te maken van deze standaard. Wel zijn er twee verbeterpunten m.b.t. afstemming van de waardelijsten en conformiteitstoetsing.

– *Impact*

Invoering van OWMS heeft beperkte impact op de bedrijfsvoering van een organisatie. De kwaliteit en duurzaamheid van informatie wordt verbeterd door de inzet van OWMS. Op het gebied van informatievoorziening, technologie, privacy en beveiliging zijn geen grote voordelen danwel risico's geïdentificeerd.

Wat is de conclusie van de expertgroep en de consultatie?

De conclusie van de expertgroep is om OWMS op te nemen op de lijst met open standaarden voor 'pas toe of leg uit'. De expertgroep identificeert wel de onderstaande verbeterpunten met betrekking tot beheer, waardelijsten en validatie, maar deze zijn niet belemmerend voor opname op de lijst.

Datum
4 oktober 2011

- Maak het besluitvormingsproces transparanter door de genomen beslissingen, alsmede de bijhorende overwegingen, openbaar te publiceren.
- Zet, bij toekomstige versies van de standaard, de gebruikte licentie op het normdocument zelf.
- Kies de Creative Commons "Naamsvermelding-gelijkdelen" licentie voor het normdocument. Deze licentie past beter bij de uitgesproken intenties van de beheerder. De licentie die nu gekozen is, legt onnodige beperkingen op ten aanzien van het opstellen van afgeleide werken. Wel adviseert de expertgroep om de naam OWMS te beschermen. De CC-by-sa licentie voorziet (in beperkte mate) in een naamsbescherming, het is aan de beheerder om te bepalen of dit in voldoende mate voorziet in de gewenste bescherming.
- In de standaard worden verschillende code/waardelijsten gebruikt. De beheerder zal afstemming moeten blijven zoeken met organisaties die vergelijkbare lijsten onderhouden.
- Het gebrek aan geautomatiseerde conformiteitstoetsing is een potentieel risico voor de uitwisselbaarheid van overheidsinformatie met OWMS metadata. Inrichting van een tool die in ieder geval de eigenschappen en syntax van de verschillende formaten (XML, XHTML, HTML en XHTML+RDFa) kan valideren zou een interessante verbetering zijn.

Dit advies wordt ondersteund door het merendeel (vijf van de zes) reacties in de consultatie. Een van de reacties ondersteunt de analyse van de expertgroep wel, maar vindt dat eerst nader onderzoek naar de relatie met Schema.org gedaan moet worden alvorens OWMS opgenomen kan worden op de lijst.

Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien de standaard?

De expertgroep geeft de beheerder van de standaard de twee onderstaande adviezen om de adoptie (en continuïteit) van de standaard te waarborgen. De expertgroep roept de beheerder op om:

- a. Een lijst met leveranciers op te stellen die de standaard ondersteunen. Dit maakt het adopteren van de standaard door eindgebruikers eenvoudiger. Wel wordt hierbij de kanttekening gemaakt dat zorgvuldigheid noodzakelijk is: er moet niet onterecht de indruk gewekt worden dat leveranciers "gecertificeerd" zijn door de beheerorganisatie, terwijl dit helemaal niet zo is.
- b. Een community met gebruikers vorm te geven die op termijn ook bij kunnen dragen aan de financiering van het beheer. Maak een transitie naar een model waarbij het beheer van de standaard gefinancierd wordt door deelnemers uit deze community.

Daarnaast zijn de twee onderstaande adviezen toegevoegd op basis van de consultatie en bespreking in de stuurgroep open standaarden.

- c. De normdocumentatie van OWMS omvat geen waardelijsten¹ en XML-schema's waartegen gevalideerd kan worden. Dit zou een mogelijk interoperabiliteitsrisico kunnen vormen. Deze keuze is gemaakt door de beheerder om starheid te voorkomen en de toepasbaarheid van de standaard te verbreden. Op initiatief van de stuurgroep open standaarden is een advies aan de beheerder toegevoegd om de waardelijsten onderdeel te laten worden van de standaard. Deze waardelijsten zorgen voor semantische interoperabiliteit.

¹ Zie: <http://standaarden.overheid.nl/owms/4.0/doc/waardelijsten/>

Het gaat bijvoorbeeld om namen van overheidsorganisaties. Als partijen eigen keuzes maken over de waarden dan werkt OWMS in de praktijk niet of minder goed. De waardelijsten hebben bovendien ook nut buiten OWMS. Om die reden is het van belang dat deze waardelijsten ook onderdeel worden van de standaard en middels een open proces worden beheerd. De beheerder wordt geadviseerd om de waardelijsten binnen een jaar na opname van OWMS onderdeel te maken van de standaard en de nieuwe versie van de standaard aan te melden.

Datum
4 oktober 2011

- d. De expertgroep heeft de relatie met Schema.org tijdens de bijeenkomst ook al besproken. Schema.org is een recente, alternatieve ontwikkeling van een aantal grote leveranciers van zoekmachines (o.a. Google, Microsoft en Yahoo!). Schema.org is relatief nieuw en wordt nog weinig gebruikt. Het lijkt niet te kwalificeren als open standaard. De expertgroep is van mening dat nader onderzoek op termijn (als Schema.org meer gebruikt wordt) gedaan kan worden, maar dat dit nu geen reden vormt om OWMS niet op te nemen op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Om tegemoet te komen aan de eerdergenoemde consultatiereactie is het volgen van de ontwikkelingen rondom Schema.org nu wel expliciet als aanvullende adoptie-advies opgenomen. De beheerder wordt daarom opgeroepen om het initiatief Schema.org en de relatie met OWMS scherp in de gaten te houden. Het Forum wordt graag op de hoogte te gehouden als er hieromtrent relevante ontwikkelingen zijn.

Bijlagen

1. Expertadvies OWMS versie 4.0, 3 augustus 2011²
2. Overzicht reacties consultatieronde:
 - o KennisLAB
 - o Belastingdienst
 - o PROXY Laboratories
 - o Nederland Open in Verbinding
 - o Kamer van Koophandel
 - o Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie

² Zie: <https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/owms>